

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศทั่วโลกจำเป็นต้องพัฒนาองค์ประกอบทุกด้านให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องควบคู่กันไป ทักษะการบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ถ้าทักษะการบุคคลมีความรู้ความสามารถการพัฒนาประเทศก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการที่จะได้มาซึ่งทักษะการบุคคลที่มีความรู้ความสามารถนั้นก็คือการศึกษา ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (2520 : 3) พระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ตอนหนึ่งว่า การศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความคิด ทักษะคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีสุขภาพและประสิทธิภาพ เมื่อยังเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมกระทำได้สะดวก รวดเร็ว ได้ผลแน่นอนรวดเร็ว

ฮาร์บิสัน (Harbison 1964 : 60-61) ได้เน้นถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า "การศึกษา เป็นการลงทุนของชาติและการลงทุนที่มีค่าที่สุดในบรรดาทุนทั้งหลาย คือทุนที่ลงไปของคนโดยรัฐบาลจะต้องให้พลเมืองได้รับการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตหรือเพิ่มพูนเสรีภาพ ความภูมิใจ และดำรงไว้ซึ่ง ค่าของความเป็นคน"

นอกจากนี้ วรศักดิ์ เนียรชอบ และ สุจริต เนียรชอบ (2523 : 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษากับการพัฒนาประเทศว่า "การพัฒนาเยาวชนเป็นการพัฒนาประเทศอย่างหนึ่ง การพัฒนาเยาวชนเป็นทางการของไทยเราที่สำคัญก็คือการจัดการศึกษาให้เยาวชนได้รับการศึกษาจากโรงเรียนโดยตรง"

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามจุดหมายและแนวทางที่วางเอาไว้จะต้องอาศัยครูเป็นกำลังสำคัญ เพราะครูคือผู้มีอาชีพในการให้การศึกษา มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการให้ความรู้ อบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ สติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และด้านสังคม ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญ

ในการพัฒนาประเทศต่อไป ครูก็กล่าวมานี้ได้แก่ครูที่สอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ทุกระดับชั้น
 วิชาพลศึกษาเป็นองค์หนึ่งของการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการศึกษาของชาติทุกระดับ
 อย่างมาก มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการศึกษาแขนงอื่น ๆ คือมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เจริญเติบโต
 ในทุก ๆ ด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม จะแตกต่างจากวิชาอื่นบ้างก็ตรงที่
 วิธีการและสื่อที่นำมาใช้ในการสอน คือ พลศึกษาใช้กิจกรรมการออกกำลังกายหรือการเล่น
 กีฬา เป็นสื่อกลางของการเรียนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ (วรศักดิ์
 เนิชรชอบ 2512 : 10) และวิชาพลศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาตัวบุคคล
 และเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาในการพัฒนาประเทศที่จะขาดไม่ได้ ดังจะเห็นได้จาก
 คำกล่าวของ อวย เกตุสิงห์ (2518 : 2) ที่ให้ความสำคัญกับวิชาพลศึกษาว่า "วิชาพลศึกษา
 เป็นทั้งยาและอาหาร และเป็นอาหารพิเศษที่ทุกคนต้องการ ถ้าขาดการออกกำลังกายก็เช่น
 เดียวกับการขาดอาหาร" และ บุญสม มาร์ติน (2513 : 8) กล่าวไว้อีกว่า

การพัฒนากำลังคนนั้นนับว่าเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาประเทศ หลังงาน
 ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะกระทำการสิ่งใดอย่างมีประสิทธิภาพนั้นก็หมายถึง คนจะต้อง
 มีพลานามัยสมบูรณ์ แข็งแรง เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่จะช่วยพัฒนาคนให้มีร่างกายแข็งแรง
 ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีความอดทน ก็มีอยู่อย่างหนึ่งคือ พลานามัย

เนื่องจากวิชาพลศึกษาเป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพดีมีพลานามัย
 สมบูรณ์ มีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา มีคุณธรรม มีความสามัคคี มีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ
 ตลอดจนช่วยให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตร่วมอยู่ในสังคมได้อย่างดีและมีความสุข (กระทรวง
 ศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 2520 : 81) กระทรวงศึกษาธิการ
 จึงได้วางหลักสูตรและจัดให้มีการสอนวิชาพลศึกษาในชั้นเรียนเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว

การจัดสอนวิชาพลศึกษาตลอดจนการจัดโครงการพลศึกษาต่าง ๆ ในโรงเรียน
 จะประสบผลสำเร็จและเกิดผลดีได้นั้นย่อมต้องอาศัยบุคลากรทางด้านพลศึกษาคือครูพลศึกษา
 เป็นกำลังสำคัญ ซึ่ง วัชณี ขวัญบุญจัน (2527 : 85) ได้กล่าวไว้ว่า

การสอนพลศึกษาในโรงเรียนจะบรรลุเป้าหมายหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดและ
 การบริหารพลศึกษาในโรงเรียน ครูพลศึกษานับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งเพราะ
 การจัดโครงการพลศึกษาในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จ และนักเรียนได้รับประโยชน์
 จากวิชาพลศึกษามากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดดำเนินการของ
 ครูพลศึกษา ในการสอนพลศึกษาจึงต้องการครูที่มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน

บุชเชอร์ (Bucher 1968 : 592) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูพลศึกษาไว้อีกว่า "ครูพลศึกษา คือครูที่ทำหน้าที่เหมือนกับครูอื่น ๆ ที่มีหน้าที่อบรมและสั่งสอน ให้ความรู้แก่นักเรียน แต่ครูพลศึกษายังต้องรับภาระนอกเหนือไปจากนั้นอีกคือ จะต้องช่วยให้นักเรียนมีความเจริญเติบโต และพัฒนาทักษะทางกาย ทางกีฬา ความอดทน ความกระตือรือร้น มนุษย์สัมพันธ์และการเป็นผู้นำ"

ดังนั้นครูพลศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ตลอดจน ปลุกฝังทัศนคติที่ดีทางด้านพลศึกษาให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดพัฒนาการทั้ง ด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคมและทักษะ อันจะเป็นบุคคลที่พึงปรารถนาเป็น ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งถ้าครูพลศึกษาเป็นผู้ประกอบไปด้วยความรู้ความสามารถ ทางด้านพลศึกษา มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบสูง ก็จะส่งผล ให้วิชาพลศึกษามีคุณค่าในการพัฒนาตัวผู้เรียนสูง ความศรัทธาของผู้เรียนต่อวิชาพลศึกษาก็จะเพิ่มขึ้น เป็นทางหนึ่งที่จะทำให้วิชาพลศึกษาเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างคึกคัก ในทางตรงกันข้ามถ้า ครูพลศึกษาขาดความรู้ความสามารถทางด้านพลศึกษา ขาดสมรรถภาพในการทำงาน ตลอดจน ขาดความรักความศรัทธาในการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ ก็จะส่งผลให้คุณค่าของวิชาพลศึกษา ในการพัฒนาผู้เรียนลดน้อยลง การให้ความสำคัญและความศรัทธาของผู้เรียนที่มีต่อวิชาพลศึกษา ก็ย่อมจะลดลงไปด้วย ซึ่งนั่นหมายถึงว่าวิชาพลศึกษาจะเจริญก้าวหน้าต่อไปอีกไม่ได้ครูพลศึกษา จึงเปรียบเสมือนบุคคลสำคัญที่จะทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าหรือความเสื่อมในวิชาพลศึกษา หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าครูพลศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของวิชาพลศึกษา (วรศักดิ์ เฝียรชอบ 2527 : 38) นั่นเอง

เท่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะเห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคมากมายที่ทำให้การจัดการสอน วิชาพลศึกษาตลอดจนการจัดโครงการพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควร ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการปฏิบัติงานของครูพลศึกษายังขาดประสิทธิภาพอยู่มาก และ เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาพลศึกษา ปัญหาที่พบส่วนหนึ่ง จากการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาจะเห็นได้จากงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ภูมิพันธ์ (2526 : ง) ซึ่ง พบว่าครูพลศึกษามีปัญหาในการสอนให้นักเรียนปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่มีวัตถุประสงค์ มากเกินไป ประวิทย์ เกื้อเม่ง (2531 : ง) พบว่า ครูพลศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในการ กำหนดเกณฑ์การประเมินผลในวิชาพลศึกษาและประสบปัญหาในการสอนตามแผนการสอนที่ผู้อื่นทำไว้ ไม่ชัดเจน และนิชเรช นิริยหะพันธ์ (2525 : จ) พบว่า ครูพลศึกษาขาดความรู้ในการซ่อมแซม อุปกรณ์ ซึ่งปัญหาสำคัญต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อพัฒนาการของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งนี่เป็นส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ค่อนข้างจะมีปัญหาอันเป็นผลเนื่องมาจากความแห้งแล้ง มีปัญหาการว่างงาน ปัญหาจากความยากจนของประชาชนทำให้มีผลกระทบต่อการศึกษาและพัฒนาการที่ดีของเด็ก จากรายงานการทดสอบความรู้พื้นฐานของเด็กพบว่าพื้นฐานการศึกษาคุณภาพต่ำกว่าภาคอื่น (ปทวิ พรภาณู 2527 : 25-28 อ้างถึงในไพฑูริย์ มหิพันธ์) และโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สังกัดกรมสามัญศึกษามีจำนวนมากถึง 1 ใน 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ กล่าวคือ มีจำนวน 580 โรงเรียนจากจำนวนทั้งหมด 1,634 โรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา 2531 : 1) เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษาและการพัฒนาประเทศ ครูพลศึกษาจึงควรที่จะได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในวิชาชีพของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาครูพลศึกษาไม่ว่าจะเป็นการจัดอบรม สัมมนาหรือการนิเทศฯ ควรจะจัดให้ตรงหรือสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของครูพลศึกษาจึงจะทำให้กิจกรรมการพัฒนานั้นประสบผลสำเร็จสูงสุด ไลน์เบอร์ก (Feinberg 1974 : 3561-A) ค้นพบว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้ครูมีประสิทธิภาพสูงคือ การให้การอบรม ฝึกปฏิบัติ และการจัดโครงการอบรมควรจัดให้เหมาะสมกับความต้องการของครูและควรจัดให้มีการประเมินผลความต้องการในการจัดอบรมของครู เพื่อเป็นแนวทางในการจัดอบรมในอนาคตต่อไป

ด้วยเหตุผลและความสำคัญที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง "ความต้องการการพัฒนาวิชาชีพของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบระดับความต้องการการพัฒนาวิชาชีพของครูพลศึกษา เพื่อเป็นข้อมูล และแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาครูพลศึกษาและวิชาชีพพลศึกษาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการพัฒนาวิชาชีพของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการพัฒนาวิชาชีพของครูพลศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนเขตอำเภอเมืองกับครูพลศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนนอกเขตอำเภอเมือง

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการพัฒนาวิชาชีพอยู่ระดับหนึ่ง
2. ความต้องการการพัฒนาวิชาชีพของครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนเขตอำเภอเมืองกับครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนนอกเขตอำเภอเมืองไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะความต้องการการพัฒนาวิชาชีพของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น
2. การศึกษาความต้องการการพัฒนาวิชาชีพของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มุ่งศึกษาในขอบข่ายต่าง ๆ 7 ด้านคือ
 - 2.1 ด้านวิชาการ
 - 2.2 ด้านการสอน
 - 2.3 ด้านการใช้สถานที่ อุปกรณ์และวัสดุอุปกรณ์
 - 2.4 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและบริการ
 - 2.5 ด้านทักษะและความสามารถทางกีฬา
 - 2.6 ด้านบุคลิกภาพ
 - 2.7 ด้านคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ระดับความต้องการการพัฒนาวิชาชีพของครูพลศึกษาสามารถวัดได้จากการใช้แบบสอบถาม
2. ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มประชากรเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาวิชาชีพ หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ

ครูพลศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการสอนวิชาพลศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตอำเภอเมือง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดหรือเขตอำเภอเมืองนอกเขตอำเภอเมือง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภออื่นที่ไม่ใช่เขตอำเภอเมือง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง เขตที่แบ่งตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ 17 จังหวัดคือ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม นครพนม ยโสธร เลย ร้อยเอ็ด สกลนคร สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ชัยภูมิ พนงคาช อุบลราชธานี อุครธานี นครราชสีมาและมุกดาหาร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงระดับของความต้องการการพัฒนาวิชาชีพของครูพลศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงความต้องการการพัฒนาวิชาชีพของครูพลศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเห็นความสำคัญในการพัฒนาครูพลศึกษาให้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นผลดีแก่การบริหารทางด้านพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาครูพลศึกษาและวิชาชีพพลศึกษาสำหรับสถาบัน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง